

Prorege conſulto, providebunt: Iuxta id, quod præcipitur in ſchedula Anni 1620. quodd ſcilicet in Hiſpaniam remittantur. Sed quis erit red- dens, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vitâ ſua.

CAPVT XI.

De Auditore pro defunctorum bonis Iudice conſtituto. Et qualiter illius poſſit conſcientia in huius officij executione grauari.

§. I.

Explicatum officium & prior pro illo reſolutio.

Tribunalis pro defunctorum bonis inſtitutio.

Caffiodorus.

Aſſertio. Peccare grauius Auditorum clauem arca aliis tradentem.

Ex lata culpa obligationem eſſe reſtitutionis cum graui peccato.

76 Sanctum quidem hoc Regum noſtrorum inuentum, vt ab inſtato de- centibus, aut quorum hæredes ab- ſentes ſunt, vel etiam legatarij, pique opera in Hiſpaniâ faciendâ mandauerint, non deſit, qui eorum vltimas impleri faciat voluntates; Peruie ſunt enim ſemper iniuriis facultates abſentium; & quodammodo videtur occaſio homines in delictum tra- here, quæ non poteſt animum providentis de reſulta- tione terrere, vt Caffiodorus ſcribit Lib. 1. c. 5. Vnus ergo ad munus hoc Auditorum adlegitur bien- nali ſucceſſione, ab vnâ claſſis expeditione vſque ad aliam, quando collecta ſolent remitti bona; ſic enim rectæ adminiſtrationi viſum eſt oppor- tuniori poſſe inſtitui reſponderi. Suum igitur Iudex talis habet tribunal cum neceſſariis mini- ſtris, & cauſas omnes in primâ cognoscit, & con- cludit inſtantia, quæ ad talem ſpectant collec- tionem. Poſſe tamen circa hoc multipliciter peccari, & quod ſanctè inſtitutum eſt, in damna- tionis argumentum detorqueri: circa quod

77 Dico primò. Cum arca haberi debeat trium clauium pro bonis prædictis aſſeruandis, quarum vnâ ipſe habere debeat Auditor, duas alias præcipui miniſtri; peccat ille grauius, ſi eam non teneat apud ſe, ſed aliis tradat, aut non aſſiſtat quando eſt aliquid extrahendum. Id conſtat; quia ex negligentia, aut nimia confi- dentia iſta, ſtatim apparet, quàm ingentia poſſint incommoda reſultare, & quidem lex ita diſpon- ens, de qua Dom. Solorzanus Lib. 4. Cap. 7. n. 6. & in Politicâ Lib. 5. Cap. 7. pag. 799. §. Pero final- mente, nihil ſuperuacuum in hac cautione præſcri- bit; ergo id ad plenam ſecuritatē omnino ne- ceſſarium iudicauit; qui ergo circa hoc negligenter ſe habet, grauius peccat, quia ex eo fit plenam ſecuritatē non haberi. Videat iudex, ſi in arca tali ſuas haberet facultates, an illius clauem à ſe pateretur auelli, & inde colligat qualem erga bonorum ad defunctos ſpectantium curam, & cuſtodiam debeat adhibere. Non hoc quidem leuis, aut leuiſſimæ culpæ negotium eſt, ſed lætæ: quæ cum datur, communis Doctõrum ſententia; Juri ſic diſponenti, conformis, graue in eo piaculum cum reſtitutionis onere recognoscit. Pro quo videri poteſt. P. Leſſius lib. 2. Cap. 7. n. 24. & Bonacina Tom. 2. Diſp. 3. quæ eſt de contractibus Quæſt. 1. Puncto 6. & alij paſſim, qui cul-

pam latam ſic explicant, vt ſit defectus diligen- tiæ in re alterius cuſtodiendâ, quam ſolent ho- mines adhibere in ſuis rebus cuſtodiendis. Si er- go quis theſaurum ſuum habens in arca, alteri clauem non traderet, vt apud ſe diutiùs haberet, aut eum extrahendum aliquid eſſet, id minime alterius curæ committeret; ſignum manifeſtum eſt, in huiusmodi defectu erga arcam dictam cu- ſtodiendam, graue ab Auditore iudice crimen admitti. Ante annos aliquot vidimus in hac Re- gum vrbe notabile in hoc genere portentum: ex arca enim dictâ immenſa eſt diuitiarum copia fur- tim extracta, peſſimi tabellionis inſtrumentum erat è tribus clauigeris vnus; iuxta id, quod lege diſponitur: & licet ſolus in pœna fuerit ſuſpen- ſio addiſtus, culpa tamen ſolius non fuit, cum de- poſitum illud attetiori ſeruari cuſtodiâ debuiffet.

§. II.

Duplex pro eodem Aſſertio.

78 Dico ſecundò. Iudex prædictus graui- ter peccat, & cum reſtitutionis onere in collectione bonorum expenſas multiplicans, vt miniſtros, aut familiares ita ſibi obſequentio- res reddat, aut aliis humanis reſpectibus, vbi di- uini tantum attendendi. Hoc ita eſt planum, vt non egeat probatione: in quo ſæpiùs peccare communis teſtatorum perſuaſio videtur com- probare, qui, vt bona, quæ relinquunt, in pote- ſtatem tribunalis huius non veniant, & ſic dimi- nutionem notabilem patiantur, hæredes confi- dentarios designant, & faciendâ in Hiſpaniâ o- pera pia aut alia tribuendâ legata eorum fidei committunt, inſtructione ſecretâ. Fit ergo pie- tatis depoſitum, auaritiæ ſpolium, & grandis quandoque cenſus expenſarum titulo ad miſe- randam redigitur paruitatem. Non ergo pec- cant ſi in extremis diſponentes, vt rebus ſuis con- ſulant, neque ipſis operam præſtantes ſuam, vl- timarum voluntatum adminiſtri meliores.

79 Vbi dubitari poteſt an executores tales à iudice præfato ſub iuramento interrogati, veri- tatem dicere teneantur, vel abſtractione aliqua eam poſſint occultare. Ad quod dico non tene- ri, ſi contra eos ſemiplena probatio non ſit, iuxta ſatis receptam ſententiam, quam tenent P. Leſſius Lib. 2. Cap. 31. Dub. 3. num. 8. P. Thomas Sancius Lib. 3. Operis moraliſ, Cap. 6. num. 26. vbi quamplures adducit. P. Vincentius Tancredi de Religione Tract. 4. lib. 3. Diſp. 3. numer. 26. & alij. Idem etiam dicendum, ſi dubitet an iuridicè in- terrogatur: quod etiam tenet P. Leſſius. ſuprà num. 10. P. Vincentius. §. Vel ſi dubium. P. Fa- gundez lib. 2. in Decalogum Cap. 1. num. 18. addu- cens præter P. Leſſium citatum, Caietanum, So- tum, & Adrianum. Cuius ſententiæ non eſt leue fundamentum, quòd in dubio potiùs fauendum eſt reo, nec certum onus ab incertâ eſt poteſtate ſub pœnâ æternæ damnationis admittendum. Si autem legitima ad interrogandum fundamenta ſint, etiam in eo caſu probabile eſt non obligari ad manifeſtandam veritatem ſed amphibologiâ vt poſſe, dicendo teſtatoris voluntatem eam eſſe, quam verba teſtamenti declarant, eam inquam, quoad ſcripturam, quia ſic ſcribi voluit vel aliter, ſi ſub

Quandò contingat.

Furtiuum portentum.

Aſſertio 2. Peccare grauius expenſarum multiplicati- onem.

Non peccare hæredes confidentarios aſ- ſignantes.

Hæres confi- dentarius an iurare poſſit ce- lans veri- tatem. Pro quo probabiles doctrina adducuntur.

Si dubitet de iuridicâ interrogatione.

Et etiamſi legitima quia factum non eſt crimi- noſum.

ſi ſub aliâ verborum formâ interrogatio propo- natur. Probatur ex doctrinâ P. Sancij ſuprà n. 29. vbi ait quod factum exterius contra legem excuſatur à culpa ratione alicuius circumſtantia, poſſe rogatum iuridicè de illo facto, id negare, intelligendo de facto criminoloſo. Quod & tenet Diana Part. 3. Tr. 6. ref. 3. §. 15. P. Leſſius ſuprà n. 14. addens id verum eſſe, etiamſi factum contra legem non excuſetur à culpâ veniali. Item ex doctrina eiufdè P. Sancij ſuprà n. 24. vbi ait iuridicè interro- gatum poſſe æquiuocatione vitæ, quando non tene- tur ob aliquam cauſam teſtimonium ferre; vt quia ipſi damnum notabile ſequeretur &c. In caſu autem noſtro ita contingeret, quia veritatem aperiens non parum grauari poſſet, tum vt legis tranſgreſſor, quamuis verè talis non ſit; quia lex Iudicem bonorum defunctorum conſti- tuens, neminem vetat confidentiâ vt, aut iuxta eam procedere, ſed iuxta manifeſta prouidentiam vult Regiam exerceri. Tum item, quia plura ex- torqueri poſſent, quàm re ipſâ ſibi concedita fuerint, & litibus moleſtiſſimis pro eo, quod ſua nihil intereſt, perturbari: & doctrinam dictam probat P. Tancredi citat. n. 26.

Etiamſi veniaſſime tale ſit.

Et ratione damni &c.

Habentem bona de- functorum non teneri manifeſta- re.

Eſſe legem in præſum- ptione ſun- datam.

Aſſertio 3. Graue et- iam eſſe peccatum retardatâ executione.

Quæ ſit di- latio nota- bilis.

tem, dici non poſſe ſine vllâ exequi cunctatione. Sunt tamen, qui in Sacerdotibus ad Miſſas di- cendas ob ſtipendium receptum obligatis, duos meſes non cenſeant notabile eſſe ſpatium, bene autem vltimus. Pro quo videri poteſt Diana Tom. 1. Tract. 14. Reſolur. 25. & Hieronymus Garcia in Summa morali de Sacerdotio Tract. 3. diſſi- cult. 10. dub. 8. & dicenda à nobis inſtrâ in Appen- dice pro Clericis poſt Titulum. 19. numer. 3. Iuxta quod in caſu noſtro idem poterit non improba- biliter ſuſtineri. Quamquàm in ordine, ad ea, quæ ad Hiſpaniam ſunt tranſmittenda, aliter philoſophandum videatur. Si enim ob negli- gentiam duorum meſium elabatur occaſio tranſmiſſionis, ſpatium iam nimis longum eſt; cum annus prætereâ integer expectandus ſit, qui inter expeditiones claſſis ſolet currere, ſi autem non elabatur occaſio, neque propter dilationem debita ſiant deterioris conditionis, quæcumque illa ſit non videtur graue in illâ peccatum reperi- ri: cum nullum ex eâ damnum cuiquam ſubſe- quatur.

82 Dico quartò: Collectæ defunctorum pecuniæ nullo modo poſſunt negotiationibus exponi, ſiue ad iudicis commodum ſiue aliorum, neque ad neceſſitates quaſlibet, quantumuis pu- blicas & vrgentes, inerti aut etiam mutuarij & hæc quidem omnia ſatis ex ſe videntur iuſti- tiæ conformia; eodè enim modo pecuniæ iſtæ tractandæ ſunt, ac ſi, qui illas morientes relique- runt, viui aſſent, & ita nullus eas contrectare contra eorum poſſet voluntatem, niſi furti crimi- ne diſſamandus. Nihilominus ad maiorem firmi- tatem legibus ſtabilita ſunt, de quibus Dom. Solorzanus num. 6. & quod ad negotiationes at- tinet, inferius diſcutiendum, cum de Regiis Offi- cialibus ſubierit ſermo. Quòd autem non poſ- ſint in neceſſitates alias conuerti, non tollit com- mune doctrinam, iuxta quam diſpoſitiones defunctorum mutari poſſunt in alias, quando illæ nequeant executioni mandari, aut conuerti in meliores, iuxta aliquorum ſententiam: pro qui- bus videri poteſt Pater Thomas Sancius Tom. 2. Conſilior. Lib. 4. Cap. 2. per ſeptem priora Capita. Id autem; quod de mutatione dicitur, non habet locum reſpectu Regis, qui ſi mutuum aliquid petat, aut in ſua lege diſpenſat, aut declarat non ſibi, ſed aliis impoſitam fuiſſe, cum in eo non ſit periculum, quod in aliis ſolet eſſe certiffimum.

Sententia circa obli- gationem dicendâ Miſſar.

Aſſertio 4. Pecuniæ Collectæ pro nullo effectu ex- trahi poſſe.

Regi mu- tua dari poſſunt.

Aſſertio. 5. Grauius etiam pec- cari exten- ſione iuriſ- dictionis.

Difficulta- tes circa bona Clerici mo- qua

§. III.

Circa iuriſdictionem notandæ deciſiones.

83 Dico quintò. Iudex dictus grauius pec- cat ſuam iuriſdictionem extendens; id planum, ſed quia non ſemper obſeruat, opus fuit Regio reſcripto ſpecialiter admoneri, de quo Dom. Solorzanus num. 31. & in Politicâ pag. 803. §. 1. ſemper: apud quem videri poſſunt aliqua, in quibus committi talis exceſſus poteſt, præter- tim circa perſonas, aut bona eccleſiaſtica, in quibus multiplex eſſe quæſtio poteſt.

Prima; an cum Clericus ab inſtato mori- tur, & hæres eſt laicus, ſe iudex præfatus intro- mittere poſſit circa eorum collectionem, & reli- qua

vientis ab intestato, cuius heredes sunt laici.

Concilij Limensis 2. Decretum: circa cuius sensum inquiritur.

Exactior intellectus.

Difficultas 2. de Clerico intestato, cuius heredes sunt Clerici.

Lex Regia colligi à laica potestate statuens.

Contrarium firmatur, non obstante dominij defectu ante aditam hereditatem.

qua ad ea spectantia, sicut in aliis. Circa quod Dom. Solorzanus vt certam statuit partem affirmatiuam, quia bona illa iam sunt laica, & fori priuilegium amittunt, cum ad laicum dominium spectent iuxta Auctores, quos refert, n. 33. & in Politicâ s. Lo tercero, post aditam inquam hereditatem, juxta L. cum heredes 23. n. de acquirendâ vel amittendâ possessione. Sufficit tamen iam Clericum illorum dominium non habere. Pro quo & stare Concilium Limense secundum Parte 1. Cap. 107. affirmat idem num. 34. & in Politicâ Pag. 804. Col. 1. illius enim verba sunt: Si alium Clerigo moriente ab intestato, sus bienes seden à sus herederos por el Iues Ecclesiastico, ó por el lego, si no fueren Clerigos. Sed Concilij aliam mentem esse videri alicui potest; tantum enim velle videtur bona Clerici morientis ab intestato per iudicem Ecclesiasticum hæredibus tradenda, quicumque illi sint; bona autem laicorum per laicos, quando hæredes laici sunt; & hic apparet planus, & manifestus sensus; alius autem minimè congruus, illud enim, O por el lego, si no fueren Clerigos, nequit cadere supra hæredes, sed supra morientes. Cum enim Episcopi circa executionem testamentorum auctoritatem habeant, declarare Concilium voluit, cum laici ab intestato moriuntur, eorum bona hæredibus tradere ad laicos iudices pertinere. Nihilominus explicatio ista non quadrat, & priori prorsus standum; cum enim dicit, sus bienes seden à sus herederos, de bonis Clerici ab intestato morientis manifestè loquitur, quæ addit tradenda hæredibus per iudicem Ecclesiasticum. Quando ergo subdit: O por el lego si no fueren Clerigos, de eisdem bonis agit, & ita illud si fueren Clerigos ad hæredes referendum; non enim potest ad morientes referri, cum tantum agatur de bonis ad Clericum pertinentibus; esset enim sensus implicantiâ inuoluens; quod scilicet bona Clerici tradantur hæredibus per iudicem laicum, quando talia bona sunt laici ab intestato morientis. Quæ quidem oportuit aduertere; non enim defuit, qui circa hoc passus fuerit deceptionem.

84 Secunda: An idem sit, quando Clericus est hæres Clerici ab intestato morientis. Circa quod videtur similiter affirmandum ex rescripto Regio, quod extat Tomo 1. Pag. 396. & in Summario Lib. 3. Titul. 4. l. 26. in quo sic dicitur: Os mando proveais, y deis orden, en que los bienes de los Clerigos, que de aqui adelante murieren, se metan en la dicha casa de bienes de difuntos de la misma manera, que si fuesen de legos, sin hazer diferencia muriendo ab intestato. Sed hoc non obstante contrarium asserendum; cuius ratio est clara; quia bona illa priuilegium fori non amiserunt, cum ad Ecclesiasticam personam spectent, & in transitu de vno ad alium non sint facta deterioris conditionis. Quod si dicas non esse defuncti, neque etiam alterius, qui potest succedere, quia dominium non capitur, nisi per aditam hereditatem, quod fit verbo, aut factio iuxta citatam L. Heredes, & communem Doctrinam: pro quâ vide P. Lessium Lib. 2. cap. 3. num. 16. Id certe non obstat; quia licet ita sit, & dominium non detur; est tamen ius ad rem, ratione cuius addicta sunt talia bona, & affecta Ecclesiasticæ personæ, & dominium in viâ, pro quo tantum requiritur significatio voluntatis; & quidem bona talia non sunt laica, cum

ad laicum non pertineant, ergo neque ad laicam illorum administratio spectat potestatem. Non ergo potuit oppositum præfatâ lege decidi: vnde Domini Solorzanus eam tantum vult procedere in casu præcedente; quatenus pro illo eam tantum adducit, & statim de præsentî agit, specialem in illo difficultatem recognoscens. Sed certè illa generaliter loquitur, cum nullam haberi differentiam velit inter Clericorum & laicorum bona, non videtur prædictam pati explicationem. Vnde responderi potest, sicut ipse num. 36. ad similes leges respondet, eas scilicet non habere locum contra Ecclesiasticos, cum Martha de Iurisdic. 4. p. Cent. 2. Casu 66. de quo iterum.

85 Tertia: An saltem quando laicus ab intestato moritur, & hæres est Clericus, Iudex prædictus possit bonorum facere collectionem. Cui similiter videtur respondendum ex adducto fundamento: nam talia bona morte laici desinunt esse laica, & iam incipiunt ad personam Ecclesiasticam pertinere: ergo non licet iudici laico circa illa se intromittere. Vnde & plures censent in casu, quo laicus Clericum hæredem testamento dixit, publicationem non esse faciendam à Iudice laico, sed ab Ecclesiastico. L. Publicata. C. de Testamentis. Cui consonat L. 14. & 15. Titul. 4. Lib. 5. Recopil. Licet contrarium cum aliis teneat Couarruias Practicar. Cap. 8. Concluf. 1. & P. Fragosus Tomo 3. Pag. 232. s. 89. Sed quidquid de inuentione sit, in quâ est specialis ratio, quia nondum publicato testamento, non constat authenticè quis sit hæres; in casu nostro adducta vrget instantia: testamento enim publicato iam est notorium hereditatem ad Clericum pertinere, & ita nequit iudex laicus suam circa hoc iurisdictionem ampliari.

86 Quarta: cum in iis quæ ad prædictam collectionem spectant, & personas Ecclesiasticas concernunt, vel quia defuncti debitores, vel depositarii, aut aliter, possit Iudex, de quo agimus, contra eos procedere, & si quæ oriuntur lites, coram se comparere iubens, terminare. Et pro parte affirmatiuâ videntur stare aliqui, quorum meminit Dom. Solorzanus num. 36. & Politicâ s. En lo qual, sicut, & cuiusdam Regiæ schedula ad instantiam vnus ex huiusmodi Iudicibus expeditæ, quâ hoc videtur decerni. Sed citatus Auctor contrariam affirmat esse securiorem, & circa schedulam id ait, quod iam vidimus num. 84. Pro cuius confirmatione iuvat Couarruiæ doctrinam, & animaduersionem adduxisse. Qui Cap. 8. citato Concluf. 3. cum multis probat Clericum hæredem laici defuncti nondum aduersus eum cœptâ lite conueniendum esse apud Iudicem Ecclesiasticum, etiam si vt laici hæres ad Iudicium vocetur eâ actione personali vel mixtâ, quæ aduersus defunctum actori competebar, quod est Pontificij iuris dispositioni conforme. Addit tamen veteres quosdam contrariam probasse opinionem, & hanc secutos viros illos doctissimos, qui iussu Regis Alfonsi X. Particularum leges concinnarunt, vt apparet ex L. 57. Titul. 6. Parte 1. iuxta lectionem, quam ipse ait, & probat esse veriorem. Post quæ ita subiicit: Tametsi iuri Pontificio, ac denique receptissimæ opinioni omnino contraria: nec video iustam aliquam rationem à iure Pontificio deducendam, quâ potuerint induci Regiarum legum conditores,

Quid ad legem præfatam respondendum.

Difficultas 3. de laico, cuius heres est Clericus: circa quâ eadem resolutio.

Ad quem spectat publicatio.

Difficultas 4. circa Ecclesiasticos debitores, &c. an possit Iudex iurisdictionem suam exercere.

Notandum documentis circa leges civiles, quæ Iuri Pontificio videntur esse contraria.

Couarruias.

tores, vt hanc sententiam probarent. Idcirco Iudices Regios ad monitos esse velim, quod in eius praxi exactissimâ diligentiam inquirant, & seruentur, si seruantur, vt in Regia Maiestas velit eam seruari, præsertim, quia prior litera iustior, ac verior est, nec vnquam viderim contrariam in praxi receptam fuisse. Sic ille: diuersitas lectionis in eo stat, quod vna habet: E orro alguna demanda contra à quel lego. Cuius scilicet heres est Clericus: alia: E orro alguno demanda contra à quel Clerigo. Habemus ergo ex magni illius viri iudicio præclarum documentum, vt in legibus, quæ Iuri videntur esse Pontificio contraria, & maxime vbi libertas videtur Ecclesiastica violari; immò & in iis, quæ receptioribus opinionibus videtur esse contraria, non existimemus Regiæ Maiestati placere, vt iuxta eas clausis oculis operemur. Sic ergo adducta pro casu nostro poterit æstimari.

Difficultas 5. quando restator disponit circa opera pia.

Cui competat publicatio.

Esse causâ mixti fori.

37 Quinta: An quod dictum est, quando heres est Clericus, debeat similiter dici, quando in opera pia in Hispaniâ faciendâ, aliqua relinquuntur. Vbi ex doctrinâ quorundam videtur affirmatiuè respondendum, qui scilicet laicus ad pias causas disponit, à Iudice Ecclesiastico faciendam. Sic Diana Resoluit. 100. citatâ. Apud quem tamen alii contrarium tenent, & quidem non videtur negari posse, quin negatiua sententia sit maxime verosimilis: nam licet Iudex Ecclesiasticus circa legata pia omnino competens sit, id etiam habet secularis, quia est causa mixti fori, & ita datur locus præuentioni; quod cum aliis ostendit P. Thomas Sancius Tomo 2. Concluf. moral. Cap. 1. Dub. 52. num. 4. iuxta hæc ergo poterit iudex bonorum defunctorum circa pias dispositiones, de quibus loquimur, iurisdictionem suam exercere.

S. IV.

Quid effici pro animabus oporteat defunctorum.

Afferio 6. suffragiorum sumptus non posse quintam bonorum partem excedere: & quid circa Missarum numerum.

88 Dico sextò: Iudex talis circa suffragia pro defunctis faciendâ, eâ vti moderatione debet, vt quintam bonorum partem, si ea sit notabilis, non excedant, & Concilium quidem Limense secundum Cap. 107. quadraginta Missarum numerum excedi prohibuit in iis, qui intestati morerentur. Quod quidem temporibus illis videri sufficiens potuit, quando & patrimonia erant tenuia, & pauci Sacerdotes: cum tamen iam res aliter se habeat. Possunt ergo Missæ numerosiores dici, iuxta defuncti, & facultatum eiusdem conditionem, verosimili captâ coniecturâ, de eo, quod defunctus ipse pro se fieri vellet, si testari contigisset. Non autem amicos sibi facere de mammona iniquitatis, largè in hos, & illos familiaritate, aut cognatione proximos, Missarum stipendia conferentes. Quod præsertim attendendum, si defuncti heredes filii sint, aut parentes: nam si alii, plus aliquid potest pro anima illius impendi. Possunt etiam illa fieri elemosynæ, quas communiter dari iubent, qui testati moriuntur, & dici solent legata vrgentia Mandata sorcoras, & etiam alia, quæ licet non ita

communis sint, multorum tamen pietati videntur conformari.

89 An autem tota bonorum quinta pars pro animâ possit defuncti expendi, in dubium est reuocatum. Et Dom. Solorzanus num. 44. & in Politicâ Pag. 806. s. El qual Doctoris Carrasco iudicium adducit, qui censuit affirmatiuam sententiam ex vulgari traditione originem ducere, quod scilicet illa præcisè, & nihil ultra expendi possit, & nullo id iure probari. Videtur autem cum distinctione iam indicatâ respondendum. Vt si quinta pars in notabili quantitate sit, non debeat tota pro animâ defuncti expendi, quando minoribus expensis potest id præstari, quod communiter hominibus similis conditionis impenditur, cuius arbitrium Regia rescripta Iudici præfato remittunt: si autem minoris quantitas sit, quàm vt possit ad prædicta sufficere, plus poterit aliquid ad pia huiusmodi officia conferri. Et quidem si is, qui intestatus mortuus est, heredes haberet præsentis, vt non esset locus bonorum collectioni à Iudice dicto faciendâ; non tenerentur illi totam eorum quintam partem pro animâ defuncti expendere, si pinguior esset; neque illâ esse contenti, si plus illius status condicio postularet: iuxta Doctrinam P. Molinæ Disput. 236. Deinde verò: vbi ita scribit: Quando autem defunctus intestatus discessit, de toto acervo bonorum faciendâ sunt omnia, quæ æquius postulat; vt & pro defuncti animâ, atque in honorem illius fiant: reliquum verò inter heredes est equaliter diuidendum. Sic ille, qui idem afferit de ea quintâ parte quæ superest, funere & legatis soluit, quando defunctus factio testamento deceffit. Cum ergo Iudex præsentiam suppleat absentis, eodem, quo ille, modo, juxta æquitatem regulato se gerere debet, ne dum animæ alterius consulit, circa propriam lethale patiatur detrimentum. Omitto alia, quæ ad conscientiam negotiorum non spectant, de quibus videri potest D. Solorzanus: circa illa enim immorari prolixioris esset operæ, quod & iam generaliter admonui, & iterum iuuat admonere.

An tota quinta bonorum pars pro anima sit expendenda à defuncti.

Ad plus aliquid quàm obsequium.

P. Molina notanda doctrina.

CAPVT XII.

De Auditore Regiæ classis visitatore, & nonnullis aliis ad specialia munera deputatis.

S. I.

De quatuor ex illis.

90 Decano id Senatûs incumbit, quando ex Panamenâ portu Regiæ classis redit, in quâ Regius thesaurus exportatus: cum enim ex Callaenâ soluit, ad Prorogem ipsum spectat visitatio. Ad quæ autem visitatio hæc se debeat extendere, probè ipsi sciens; id autem videtur speciale, an mercibus onerata naves redeant, quod fieri veritum; quia & jura fraudantur Regiâ, vectigalibus non solutis, & naues ipsæ, quæ maximis aptantur expensis, mercium transfectione damna ingentia patiuntur; quin etiam tardiores in cursu redduntur,

Visitator classis, in quibus grauius peccare contingat.